

Διάκριση και περιπτωτική αντιμετώπιση των ολισθημάτων στην Κλίμακα (Δημήτρης Τσιολακίδης, Θεολόγος)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

(Προηγούμενη δημοσίευση:)

Γνώρισμα της εξατομικευμένης ποιμαντικής,-ας μας επιτραπεί ο όρος-ψυχοθεραπευτικής αγωγής, είναι η διάκριση. Με αφετηρία τις ορίζουσες της διάκρισης όπως αυτές έχουν από τον ίδιο ταξινομηθεί στο ομώνυμο αλφαβητάρι του(λόγος ΚΣΤ'), ο Άγιος αντιλαμβάνεται την κάθε τυπολογική κατηγορία και αναγνωρίζει την ιδιαιτερότητα κάθε προσώπου. Έτσι δίνει το στίγμα -μέσα από την ανίχνευση της προέλευσης αλλά και της ποιότητας των συγκεκαλυμμένων λογισμών που η κάθε συμπεριφορά αποκαλύπτει- για την ενδεδειγμένη διαχείριση έκαστης περίπτωσης.

Καθηλωτική ωστόσο είναι η αίσθηση καθολικότητας και περιχώρησης που η διδασκαλία απηχεί, όπως και η δυναμική για την σωτηρία που ανακλύπει όταν στον λόγο(κστ'μέρος α'22)αναφέρει: «Μερικοί δεν γνωρίζω πως-ούτε άλλωστε συνηθίζω να εξετάζω υπερήφανα του Θεού τα δώρα-εκ φύσεως έχουν κλίση προς την εγκράτεια ή την ησυχαστική ζωή ή την αγνότητα ή τη συστολή ή την πραότητα ή την κατάνυξη. Και υπάρχουν άλλοι που έχουν σ' αυτές τις αρετές αντίπαλο την ίδια τη φύση τους, και αναγκάζονται να εκβιάζουν όσο μπορούν τον ίδιο τον εαυτό τους. Αυτούς, αν και κάποτε νικώνται, τους εκτμώ περισσότερο από τους πρώτους διότι είναι βιασταί της φύσεώς των». Για να επιστρέψουμε στο θέμα μας, η διαχείριση αυτών των ζητημάτων ενεργείται έκτοτε εντός των γενικών ποιμαντικών αρχών της ακρίβειας που αποτελεί την κατ' εξοχήν ζωή της χάριτος, και της οικονομίας (την περιπτωτική παρέκκλισή της),αλλά και εντός ειδικότερων αρχών όπως της αναλογίας που αφορά στην ιστορική πραγματικότητα και την προσαρμογή στις κοινωνικές συνθήκες, και της ιδιαιτερότητας του προσώπου[1]. Πρέπει να σημειωθεί ότι η μοναδικότητα και ιδιαιτερότητα του ανθρώπου που τονίζεται εδώ είναι τμήμα του ημίσεως της ύπαρξής του, διότι σε αντίθετη περίπτωση «[...]Εάν η μοναδικότητα παρέμενε ως η μόνη πραγματικότητα για τον άνθρωπο, η μελέτη της ψυχολογικής και πνευματικής του ζωής θα ήταν ανέφικτη» [2],καθώς δεν θα είχαν την αδιαμφισβήτητη ισχύ τους οι πνευματικοί νόμοι που άπτονται καταστάσεων αναφερόμενων σε όλους τους ανθρώπους η σε ευρείες

κατηγορίες τους, των οποίων η εφαρμογή στην ποιμαντική πράξη απαιτεί την εξατομίκευση.

Στη συνέχεια καταγράφει τα χαρακτηριστικά που δομούν την προσωπικότητα του ποιμένα προβάλλοντας ως παράδειγμα το πρόσωπο του Ιησού, παράδειγμα που θα τον βοηθήσει στην προσωπική του αυτοεξέταση και στο ζύγισμα της δικής του αγάπης απέναντι στους αδελφούς. Είναι όρος απαράβατος να προσέχει τη ζωή του και να έχει τακτοποιηθεί πνευματικά πρώτα ο ίδιος ο ποιμένας πριν αναλάβει να παιδαγωγήσει και να θεραπεύσει τους άλλους καθώς είναι κοινός τόπος πια ότι κάθε ποιμένας «[...]Πρέπει να γνωρίζει ότι είναι ευγλωττότερα τα έργα παρά τα λόγια, και ότι εάν κάθε διδαχή προς τους πιστούς δεν συνδυάζεται με το καλό παράδειγμα και δεν επικυρώνεται με την καλή ανατροφή εν τω βίω είναι μάταια όσο υψηλά νοήματα και αν περιλαμβάνει»[\[3\]](#). Προσθέτει επίσης ότι η κατάσταση αυτή συνεπάγεται επιπλέον χαρισματικές εμπειρίες. Κατόπιν οι προτροπές του Σιναΐτη δίνουν το στίγμα της σωστής επικοινωνίας του ποιμένα με τους ποιμενόμενους, ορίζοντας θα λέγαμε το ορθώς διαλέγεσθαι. Σε αυτό το πλέγμα συνάπτονται και οι επισημάνσεις για την ανάγκη όχι της αμφιβολίας και συστολής στη στάση του ποιμένα, αλλά για την εκλογή της ευθύτητας ως ενδεδειγμένης μεθόδου, και της σαφήνειας των λόγων ως σωστής οδού.

Η άλλη διάσταση της επικοινωνίας στα πλαίσια της ποιμαντικής του, απαντά και σε αυτό που σήμερα οι εκπρόσωποι της ψυχολογίας αποκαλούν εμπάθεια, (αναφορά που εντοπίζεται με περισσότερη ευκρίνεια στο νζ΄και βέβαια την υπερβαίνει). Ως προς αυτό συμβουλεύει: «Κάνε ιδικά σου με τα λόγια, (όχι και με τα έργα), τα αμαρτήματα των άλλων»[\[4\]](#). Η δεύτερη σκέψη του χωρίου αναδεικνύει μια ακόμη ποιμαντική αρχή, αυτή της ελευθερίας του ποιμαντικού διαλόγου, βασικής παραμέτρου για την εξασφάλιση των προϋποθέσεων της αλληλοαποδοχής και συνεκδοχικά της επιλογής για συνεργασία μεταξύ των δύο πλευρών, που συμπληρώνεται από την προσαρμογή στα δεδομένα του κάθε ανθρώπου, και την προηγειθείσα βεβαίως ελεύθερη προσέλευση του(λς΄). Ο ποιμένας οφείλει να έχει σε εγρήγορση όλες τις αισθήσεις του ώστε στα πλαίσια της αποστολής του κάθε προσπάθεια που κάνει να διέπεται και από το σωστό χρονισμό για να παρεμβαίνει («ευκαίρως-ακαίρως» κζ΄) την κατάλληλη στιγμή και να χορηγεί την κατάλληλη θεραπεία βλ.(μς΄και νθ΄) αναδεικνύοντας έτσι εναργώς την αρχή της εξατομίκευσης ως βασικό κανόνα της ποιμαντικής πρακτικής. Τέλος το απαύγασμα της ποιμαντικής διδασκαλίας και μαρτυρίας συνάπτεται στην επιδίωξη και συγκατάνευση στις επαγγελίες του Λόγου του Θεού, και την πίστη στην δια της εν Χριστώ μυστηριακής ζωής, σωματικής, ψυχικής και πνευματικής ειρήνης, σταδιακής πνευματικής ενηλικίωσης, και τελικά σωτηρίας. Η κλιμακωτή αυτή πορεία ολοκληρώνεται μέσα από το δέος και το σεβασμό που η αφήγηση εκπέμπει

σε δεύτερο ενικό πρόσωπο και σε χρόνο ενεστώτα, στο υπόδειγμα της τήρησης του θείου θελήματος από τον Μωσή και στη σύνοψη της λυτρωτικής παρουσίας του Χριστού στη γη, εκφράζοντας τη δόξα Θεού που συνοδεύει τις ενέργειες όσων έχοντας κατορθώσει την καθαρότητα της καρδιάς, εμφορούνται από την επιθυμία να γευθούν την τελείωση που σημαίνει η σμίξη με το Θείον κάλλος.

[1] Πρβλ. Βασιλείου Ι. Καλλιακμάνη Πρωτοπρεσβύτερου, *Ο εκκλησιολογικός χαρακτήρας της ποιμαντικής, Λεντίω ζωννύμενοι II*, εκδ. Μυγδονία Θεσσαλονίκη 2005, σ.48.

[2] Βλ. π. Βασιλείου Θερμού, *ο.π.*, σ.44.

[3] Αθανάσιος Γκίκας Πρωτοπρεσβύτερος, *Μαθήματα Ποιμαντικής*, εκδ. Μυγδονία Θεσσαλονίκη 2005, σ.81.

[4] Βλ. Κλίμαξ, *Εις τον Ποιμένα*, ΚΕ΄ *ο.π.*, σ.386

(Συνεχίζεται)